

اجرای موفق طرح

رجیستری گوشی‌های تلفن همراه؛

الگوی همگرایی ملی
در مهار قباچاق

فهرست

۴	مقدمه
۵	سرآغاز ماجرا
۹	رجیستری گوشی های تلفن همراه یک نگاه؛ ۶ سوال
۱۱	مزایای اجرای طرح
۱۳	چالش های اجرای طرح
۱۴	روند اجرای طرح
۱۷	رجیستری در رسانه ها

مقدمه:

اجرای موفقیت آمیز طرح رجیستری گوشی های تلفن همراه، تجربه موفقیت آمیز یک همگرایی ملی در مهار یکی از بزرگترین پدیده های اقتصادی - اجتماعی کشور، به نام قاچاق بود. گوشی های تلفن همراه سهم بزرگی از بازار بزرگ محصولات قاچاق در ایران را به خود اختصاص داده و در شمار ۵ کالای اصلی این بازار به شمار می آمد. تخمین زده می شود که تا پیش از اجرای این طرح، ورود ۹۰ درصد از تلفن های همراه عرضه شده در بازار، از مبادی غیر رسمی و به صورت قاچاق صورت می گرفت.

این امر، تبعات زیادی برای دولت، فعالان بازار و مصرف کنندگان به همراه داشت و پرواضح است که هر تغییری در آن با مقاومت های زیادی مواجه می شد.

یک دهه قبل که هنوز بازار گوشی های تلفن همراه در ایران به این اندازه گسترده نبود و ضریب نفوذ آن در کشور در مرز ۴۰ درصد قرار داشت، دولت به درستی تصمیم گرفت تا با ورود به این بازار، آن را مهار کرده و قاچاق این کالای مورد اقبال را، ساماندهی کند، اما دلایل زیادی باعث شدند تا فقط چند ماه بعد از آغاز طرح، دولت با ناامیدی از اجرای آن چشم بپوشد.

اجرای دوباره طرح رجیستری گوشی های تلفن همراه از اواخر پاییز سال ۹۶ در شرایطی آغاز شد که تامین بسیاری از نیازهای روزمره مردم و کسب و کارهای متعددی به گوشی های هوشمند گره خورده بود و ضریب نفوذ تلفن های همراه به بیش از ۱۰۰ درصد رسیده بود. در نتیجه، هر اخلاقی در اجرای این طرح می توانست زمینه ساز بحران های اقتصادی و اجتماعی شده و از سویی شکست دوباره در اجرای آن، گذشته از محرومیت دولت از منافع اقتصادی مشروع ناشی از واردات قانونی این کالاها، خسارات حیثیتی سنگینی هم در بر دارد.

طبیعی است که علاوه بر مشکلات فنی محتمل، شبکه قدرتمندی که منافع سالانه چند هزار میلیارد تومانی، خود را، با اجرای این طرح در خطر می دید، از تمام قدرت خویش برای به تاخیر انداختن یا ناکام گذاشتن این طرح و به محاق کشانیدن آن بهره می جستند.

با این همه ایستادگی وزارت ارتباطات و فن آوری اطلاعات و سایر دستگاه های اجرایی مرتبط مانند وزارت صنعت، معدن و تجارت، گمرک جمهوری اسلامی ایران و ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز با همراهی بخش فہیم و مسوول بازار، توانست یکی از کم نظیرترین تجربه های ملی در مهار یک کالای قاچاق پرمصرف را رقم زند.

در این گزارش سعی شده است اهداف، دستاوردها، چالش ها و نتایج تجربه درخشانی به نام رجیستری گوشی های تلفن همراه به اختصار تبیین شود.

سراغاز ما جرا ...

با آنکه قاچاق گوشی های تلفن همراه، از سالها قبل، چالش مهمی بود ولی حجم بزرگ بازار، دامنه فراگیری و امکانات ضعیف دولت در کنترل بازار از سویی و منافع زیاد حاصل از قاچاق گوشی های تلفن همراه، مانع از حضور قاطع و سرسختانه دولت در مهار آن می شد.

با آنکه همواره در طول یک دهه گذشته در باره زیان های اقتصادی و اجتماعی قاچاق تلفن همراه سخن گفته می شد، اولین بار در سال ۸۵، دولت تصمیم گرفت تا در این بازار مداخله جدی کند و طرح رجیستری گوشی های تلفن همراه در آن سال برای مدتی کوتاه اجرا شد و به دلیل فقدان برنامه ریزی مناسب و ابزارهای کارآمد و کافی برای اجرای آن، با شکست مواجه شد و قاچاقچیان بازار توانستند قدرتمندتر از حاکمیت ظاهر شوند و با شکست در اجرای طرح، ترس و نگرانی در باره ادامه آن را تا سالها در مدیران اجرایی کشور، نهادینه کنند. نتیجه آنکه گرچه دولت یازدهم در اجرای قاطعانه مبارزه با قاچاق، کارنامه و مهمتر از آن اراده قابل تاملی داشت و تحت تاثیر تجربه ناموفق بارها در باره طرح رجیستری برنامه ریزی شد و تا مرز اجرا هم پیش رفت اما به ثمر ننشست.

با وجود آنکه پس از نوساناتی که تعرفه واردات گوشی موبایل در سال های گذشته برای وارد کنندگان داشت، واردات غیرمجاز بیشتر شد و بازار در اختیار قاچاق قرار گرفت. قطع شدن ارز مبادله ای از ۲۸ شهریورماه سال ۹۶، برای تلفن همراه و افزایش قیمت ارز آزاد در بازار، همزمان با آغاز طرح رجیستری موبایل نیز التهابی به بازار داد که باعث شد قیمت موبایل به صورت موقت افزایش یابد.

اما با توجه به مصوبه هیات دولت و لازم الاجرا بودن طرح پیشگیری از قاچاق گوشی تلفن همراه با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت صنعت، معدن و تجارت، ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز و سازمان گمرک جمهوری اسلامی ایران جهت نیل به هدف پیشگیری از قاچاق گوشی تلفن همراه با جدیت در دستور کار قرار گرفت.

رجیستری چگونه اجرا می شود؟

پس از شروع به کار کامل طرح رجیستری به محض فعال شدن گوشی، تلفن همراهی که به شکل قاچاق وارد کشور شده باشد، شناسایی شده و دارنده گوشی غیرقانونی تنها ۳۰ روز مهلت استفاده از شبکه تلفن همراه را دارد. در نمونه یاده سازی شده در برخی کشورها، به محض اجرا شدن این طرح، گوشی های قاچاق از لیست آرایه خدمات خارج شده اند. البته در بعضی از کشورهای دیگر مانند لبنان این طرح با تساهل بیشتری همراه بوده و از بعضی موارد مثل گوشی های قاچاقی که در دست مصرف کنندگان بوده چشم پوشی شده است. طرح رجیستری اجرا شده در ایران، توسط یک شرکت دانش بنیان داخلی اجرا می شود. ویژگی این شرکت دانش بنیان داخلی، سیستم قدرتمند شناسایی آن است. این سیستم می تواند همه گوشی های موجود در شبکه را با توجه به ترکیب منحصر به فرد آن شناسایی و اسکن کند و موارد غیرقانونی را معرفی کند.

IMEI چیست؟

شناسه بین المللی تجهیزات موبایل یا IMEI یک شناسه بین المللی با ۱۵ رقم است که از طریق شرکت سازنده بر روی هر گوشی تلفنی حک می شود و حاوی اطلاعاتی در باره سازنده، برند سازنده و نوع گوشی است و هنگام خرید و فروش بر روی جعبه و حتی رسید خرید درج می شود. در واقع IMEI به مثابه شناسنامه هویتی، بر روی هر گوشی جدیدی که ساخته می شود درج و تا آخر عمر دستگاه با آن باقی خواهد ماند. این شماره هیچ ارتباطی با سیم کارت یا حتی سیستم عامل تلفن همراه ندارد.

در طرح فعلی رجیستری، IMEI یا شماره سریال گوشی های وارداتی پس از ثبت در گمرک، به سامانه همتا در وزارت صمت منتقل می شود. سامانه رجیستری مستقر در وزارت ارتباطات به نام CID نیز جهت اعمال سیاست بر روی گوشی های تلفن همراه و به عنوان درگاه ارتباط با شبکه اپراتوری به سامانه همتا متصل است. شناسه ای که از شبکه اپراتورها دریافت و توسط سامانه CID به سامانه همتا ارسال می شود ترکیبی از IMEI و

MSISON می‌باشد.

در تجربه قبلی اجرای رجیستری در سال ۸۵، که بر مبنای IMEI بود، برخی از تعمیرکاران گوشی‌های موبایل می‌توانستند شناسه گوشی‌های قاچاق را به شناسه یک گوشی مجاز وارداتی تغییر داده و با تقلب، هم امکان پیگیری گوشی مسروقه از بین برده می‌شد و هم با یک شناسه، ده‌ها گوشی تقلبی یا قاچاق را به فروش برسانند. چنانکه در همان تجربه پیشین، حدود ۱۲۰ هزار گوشی تنها با یک IMEI ثبت شده بود. در روش جدید و با ترکیب دو شناسه گوشی و سیم کارت به صورت همزمان، میزان تخلفات از طریق فنی به صفر تمایل می‌یابد، زیرا شبکه فقط به زوج معتبر سیم کارت و گوشی سرویس می‌دهد و جعل IMEI نیز فایده‌ای نخواهد داشت.

رجیستری گوشی های تلفن همراه يك نگاه؛ 6 سوال

چرا رجیستری؟

تا قبل از اجرای طرح، سالانه، ۱۰ میلیون گوشی تلفن همراه در بازار ایران به فروش می رسید که ۹۰ درصد آن از مبادی غیر رسمی وارد کشور می شد. ارزش این بازار به ۶ میلیارد دلار می رسید و اظهارنظرهای رسمی نشان می داد که تنها ۱۰ درصد از این بازار در اختیار واردکنندگان قانونی بود.

بر اساس داده های گمرک ایران، در سال ۹۶، ارزش واردات گوشی های تلفن همراه، از ۵۱۸ میلیون دلار معادل ۱۸ هزار میلیارد ریال بوده است. این رقم از ابتدای اجرای طرح تا کنون ۶۰۱ میلیون دلار معادل ۲۲۷۵۰ میلیارد ریال می باشد.

چرا این همه تاخیر؟

به نظر می رسد که دولت با آگاهی از تاثیر نوسانات قیمت بازار در آغاز طرح مایل بود که به وارد کنندگان پیشین فرصت دهد تا با خالی کردن انبارهای خود هم به افزایش عرضه دامن بزنند و هم مانع از زیان های بزرگ چرخه میانی خرید و فروش کالا شوند و هم به نوعی نارضایتی عمومی ناگهانی از افزایش ناگهانی و قابل پیش بینی قیمت ها را کاهش دهند.

آماده شدن زیرساخت های فنی مورد نیاز و اطمینان از اثربخشی آن نیز دغدغه دیگری بود و دولت می خواست اطمینان یابد که مجموعه پیش نیازهای اجرای این طرح بزرگ دیده شده و شانس به شکست انجامیدن آن را به صفر می رساند. مسوولان اجرایی اطمینان داشتند که اگر این بار هم در اجرای این طرح با ناکامی مواجه شوند، به جز خسارت های معنوی ناشی از ناکارآمدی طرح، شروع دوباره آن تا سالها به تعویق خواهد افتاد. بدین ترتیب بعد از چند بار تغییر زمان بندی و اطمینان از عملکرد طرح پیش بینی شده، طرح رجیستری گوشی های تلفن همراه از ۱۴ آذرماه با برند آیفون کلید خورد.

و سپس از آن بتدریج سایر برندها طبق زمان بندی مشمول طرح ریجستری شدند. معنی این زمان بندی این بود که هر گوشی خریداری شده بعد از این تاریخ، چنانچه از مبادی رسمی کشور وارد نشده و در سامانه همتا ثبت نشده باشد، حداکثر به مدت یکماه مهلت سرویس گرفتن از شبکه اپراتورهای تلفن همراه را خواهد داشت.

دستاوردهای اجرای طرح چه بود؟

- جلوگیری از قاچاق کالا و افزایش درآمدهای ملی
- حاکمیت قانون بر بازار رو به رشد گوشی های تلفن همراه و ضابطه مند شدن بازار
- کنترل سلامت گوشی های موجود و جلوگیری از حضور گوشی های تقلبی زبان آور
- حاکم شدن آرامش بر بازار خرید و فروش
- قابلیت ردیابی گوشی های سرقتی
- بازگشت شرکت های بین المللی به ایران و قانونمند شدن بازار
- اشتغالزایی ناشی از بزرگ شدن بازار
- توسعه خدمات پس از فروش در بازار موبایل ایران
- امکان کنترل گوشی به صورت آنلاین برای مشتریان و کاهش تقلب و تنگ شدن عرصه بر متقلبان بازار

آمارها چه می گویند؟

با کمی تعلل، سرانجام همه پذیرفتند که دولت این بار در اجرای طرح کوتاه نخواهد آمد و در نتیجه به فاصله کوتاهی بعد از آغاز طرح، میزان واردات رسمی تلفن های همراه از مبادی قانونی کشور افزایش چشمگیری یافت. ۱۰۰ روز بعد از آغاز طرح، درآمدهای گمرکی کشور از محل واردات رسمی گوشی تلفن همراه، رشد چشمگیری یافت به نحوی که وزیر ارتباطات و فن آوری اطلاعات در گفتگو با رسانه ها عنوان داشت که درآمد دولت از محل اجرای پروژه ریجستری به طرز چشمگیری افزایش یافته است. همچنین انتظار می رود سهم ۹۰ درصدی گوشی های قاچاق در بازار موبایل ایران به کمتر از ۵ درصد کاهش یابد. که دستاوردی بی نظیر است.

ضمانت اجرایی طرح چگونه تامین می شود؟

ثبت دو شناسه در «سامانه همتا» که یکی در تلفن همراه و دیگری در سیم کارت افراد وجود دارد، باعث می شود تا هر سیم کارت - گوشی در سامانه همتا به صورت یک زوج کد شناسایی ثبت شود. هر اخلاقی در عدم تطبیق این دو باعث غیر فعال شدن گوشی می شود و نشانه آن است که صاحب گوشی هنوز نتوانسته است آن را در سامانه همتا ثبت کرده و یا از یک گوشی تقلبی یا قاچاق استفاده می کند. این امر بهترین اهرم ضمانت اجرای طرح است.

دینفعان کلیدی طرح چه کسانی هستند؟

دولت با افزایش درآمدهای ملی و جلوگیری از نقض حاکمیت قانونی آن توسط قاچاقچیان مردم با امکان کنترل بیشتر بر خرید یک محصول اصلی و ایمن، برخورداری از خدمات پس از فروش مطمئن و واقعی و کاهش سرقتها

فعالان واقعی بازار با افزایش توان حضور و رشد در یک بازار با شرایط واقعی و فعالیت در یک محیط رقابتی سالم

اتحادیه و صنوف تولیدی و تجاری با افزایش حضور بازیگران واقعی در بازار و بزرگتر شدن حجم بازار

مزایای اجرای طرح

• ورود از مبادی قانونی و پرداخت حقوق دولت و مردم

وارد کنندگان کلیه ی اجناس، می بایست حق گمرکی اجناس وارد شده را بپردازند؛ این در حالی است که بسیاری از فروشندگان موبایل در ایران، موبایل های وارد شده به صورت قاچاق را به عنوان موبایل وارداتی از گمرک به مشتریان خود می فروشند، در حالی که هیچ یک حقوق گمرک و مالیات را نپرداخته اند.

• ورود شرکت های معتبر و پاسخگو به بازار

با اجرای این طرح گوشی هایی که خریداری می شود، باید توسط شرکت هایی که مجوزهای لازم را از مراجع ذیربط دریافت کرده اند، وارد بازار شده باشند. درباره همه برندهای گوشی تلفن همراه این شرکت ها وجود دارند. این مسئله به معنای آن است که برای گوشی ای که خریداری می شود، مرجع موثق و شناخته شده ای برای پاسخگویی به مشکلات وجود دارد. از سویی خرید از شرکت معتبر به معنای برخورداری از گارانتی و خدمات پس از فروش معتبر و مستمر است.

• برخورداری از کنترل های ایمنی و مجوز سلامت

یکی از مجوزهای لازم برای واردات رسمی تلفن همراه به کشور، «مجوز سلامت گوشی های وارداتی» است؛ در این صورت اگر تست SAR گوشی های تلفن همراه شرایط مربوطه را دارا باشد، اجازه ورود به کشور را پیدا خواهد کرد و در غیراین صورت خیر. آهنگ جذب ویژه (Specific absorption rate) یا به طور مخفف SAR، آهنگ میزان جذب انرژی توسط بدن هنگامی که در معرض پرتوهای رادیویی قرار می گیرد، است. هر چه SAR بالاتر باشد، میزان جذب این انرژی توسط بدن بیشتر بوده و نشان دهنده خطرناک تر بودن آن وسیله برای بدن انسان است.

• کاهش کلاهبرداری فروش محصولات تقلبی یا دست دوم به جای محصولات اصلی

خرید محصولی با پیچیدگی های فنی، در مقیاس گسترده برای کاربران عمومی، همواره با این خطر همراه است که گروهی بتوانند محصولات کار کرده را با تغییراتی به عنوان محصول نو یا آکبند عرضه کنند. با اجرای طرح رجیستری تنها شرکت های دارای مجوز می توانند اقدام به واردات گوشی کنند و از آنجا که خریدار آنها را با فاکتور رسمی خرید می کند و واردکننده و فروشنده آن مشخص است، احتمال این مسئله به صفر می رسد. احتمال چنین کاری برای شرکت های بزرگ که از نهادهای مربوطه مجوز دریافت کرده اند، بسیار پایین است.

• مقابله با سرقت گوشی های موبایل

دزدیدن گوشی های تلفن همراه دیگر به صرفه نخواهد بود، چون با درخواست صاحب گوشی دیگر موبایل های سرقتی با هیچ سیم کارتی فعال نمی شوند و فرآیند گوشیهای سرقتی در حال تکمیل می باشد.

• جمع شدن گارانتی های جعلی

بعد از اجرای این طرح، کلیه شرکت های واردکننده اصلی و دارای مجوز، ملزم به ارائه خدمات پس از فروش استاندارد هستند که مدت زمان آن حداقل ۱۸ ماه خواهد بود.

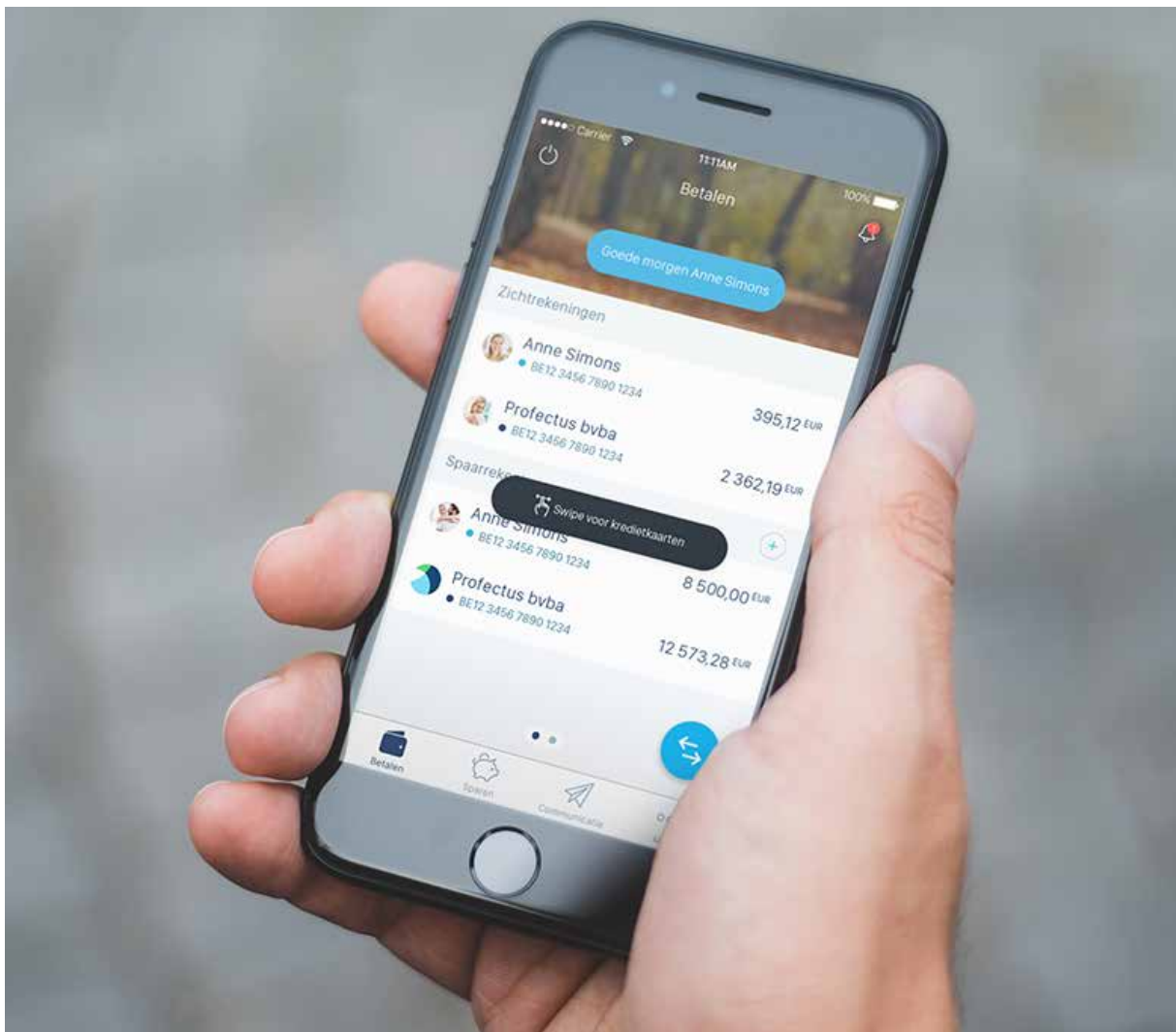
• درخواست ۸۰ شرکت از ۳ برند موبایل برای ایجاد نمایندگی در ایران

بعد از اجرای طرح رجیستری و ظاهر شدن تبعات مثبت آن در بازار از سویی و جدی بودن دولت در اجرای این طرح، ۸۰ شرکت موبایلی برای واردات رسمی ۳ برند آمریکایی آیفون، موتورولا و بلک بیری، اعلام آمادگی کرده اند. همچنین برای ایجاد نمایندگی گوشی های موبایلی که تاکنون در ایران نمایندگی و خدمات پس از فروش نداشتند، درخواست هایی ثبت شده است. هم اکنون ۴۸ شرکت موبایلی از ۳ برند موتورولا، آیفون و بلک بیری نسبت به راه اندازی دفتر نمایندگی فروش و خدمات پس از فروش در ایران اقدام کرده اند و ۴۰ شرکت دیگر نیز در حال ورود به این عرصه هستند.

چالش‌های اجرای طرح

- تلاش دلان بخش قاچاق بازار، برای ناکارآمد نشان دادن طرح و توقف آن نیز در اشکال مختلف از گرانی های موقتی تا عدم همکاری برخی خرده فروشان خود را نشان داد.
- ناآشنایی مردم با روند اجرای طرح باعث سواستفاده برخی خرده فروشان در کسب هزینه برای رجیستری کردن گوشی ها به بهانه های واهی نظیر نصب نرم افزار بر روی گوشی نیز عامل نارضایتی مردم و در پاره ای موارد دروغگو جلوه دادن دولت در باره رایگان بودن اجرای طرح رجیستری برای مردم شد.
- فقدان تصور عمومی از منافع اجرای این طرح سبب شد تا بدگمانی در باره اینکه وزارت ICT از اجرای این طرح به دنبال درآمدزایی سازمانی و دستگامی است، در حالی که درآمدهای ناشی از اجرای این طرح مستقیماً به خزانه (یعنی جیب همان مردم) بازمی گردد و در این طرح منافع عمومی بر منافع بخشی رجحان داشته است.
- برخی مشکلات اجرایی در باره عدم هماهنگی وارد کنندگان، تاخیر در زمان رجیستر کردن گوشی ها توسط فروشندگان، مشکلات ناشی از ثبت سفارش ها در سامانه گمرک و کلاهبرداری برخی فروشندگان گوشی های فیک و قاچاق در فروش کالا به مصرف کننده نهایی سبب برخی ناهماهنگی ها در آغاز اجرای طرح شد که به مرور از حجم آنها کاسته شده است.
- مشکلات ناشی از عدم اقدام مناسب گمرک در برقراری ارتباط آنلاین با سامانه همتا جهت ثبت گوشی های مسافرتی که منجر به سردرگمی مردم شده است.

روند اجرای طرح

طرح رجیستری گوشی های تلفن همراه، با هدف شناسنامه دار شدن یکی از پرمصرف ترین کالاهای وارداتی کشور و مبارزه سیستمی با قاچاق تلفن همراه پیاده سازی و اجرا شد. این طرح، که در آن، مبارزه با قاچاق تلفن همراه در سطوح مصرف انجام می گیرد، به گونه ای است که صرفه اقتصادی قاچاق از بین می رود. این طرح در کشورهای زیادی مانند چین، امارات، لبنان، اوکراین و ... اجرا شده است. در رجیستری با استفاده از امکانات زیرساختی مخابرات، همه گوشی های فعال اسکن می شوند و با استفاده از کدی به نام IMEI می توان آنها را شناخت. این کد مانند شماره شناسنامه برای تلفن های همراه است و توسط شرکت سازنده و به شکل منحصر به فرد صادر می شود. در بعضی از کشورها از این کد برای شناسه گوشی در طرح رجیستری استفاده می کنند.

در سال ۸۵ که برای اولین بار طرح رجیستری در ایران در آن زمان اجرا شد، از این کد استفاده شد اما به خاطر قابلیت کپی کردن این کد آن طرح به طور کلی شکست خورد. در بخش عرضه، جعل شماره ها (کدها) شروع شد. به گونه ای که در سال ۸۶ برای برخی از شماره ها بیش از ۱۰ هزار شماره جعل صورت گرفت. پس از شکست خوردن آن طرح، مسئولان وزارت ارتباطات و ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا به فکر پیدا کردن یک شناسه منحصر به فرد با ترکیب چند شناسه با هم افتادند. نهایتاً تصمیم گرفتند از ترکیب شماره تلفن که یک ترکیب منحصر به فرد برای هر شخص است با IMEI استفاده کنند.

ترکیب دارندگان گوشی ها و لیست های موسوم به سفید، سیاه و خاکستری

«سامانه همتا» دارای فهرستی است که دارندگان گوشی های تلفن همراه را از ۱۴ آذرماه در سه گروه دسته بندی می کند. فهرست سفید، دارندگان گوشی های قانونی فعال را که در این سامانه رجیستر شده اند، نشان می دهد. در وضعیت خاکستری گوشی ها قرار می گیرند که هنوز وضعیت رجیستری آنها نهایی و تعیین تکلیف نشده است. گردشگرانی که برای مدت کوتاهی در ایران اقامت دارند و کمتر از یک ماه از ایران خارج می شوند، نیازی به طی مراحل رجیستری ندارند و گوشی آنها در ایران به مدت تنها ۳۰ روز فعال می ماند. مسافرانی که همراه خود گوشی تلفن وارد ایران می کنند نیاز به دسته بندی مجزا و شرح مفصل دارد. گروه سیاه، شامل گوشی های بلاک شده است که به دلایل زیادی از جمله قاچاق یا عدم فعال سازی در این لیست قرار دارند. بر اساس داده های جدول زیر، تا پایان خرداد ۹۷، حدود ۱۱ درصد از گوشی ها در فهرست سیاه قرار گرفته و مسدود شده اند. این گوشی ها با هیچ سیم کارتی در ایران قادر به فعال شدن نیستند. گوشی های برند سامسونگ، به عنوان پرمصرف ترین برند حاضر در بازار ایران، آخرین برندی است که به این طرح پیوسته است و با رجیستر شدن آن تمام گوشی های موجود در بازار، مشمول طرح رجیستری شده اند. بر اساس این فهرست تا پایان خردادماه حدود دومیلیون و ۲۲۵ هزار گوشی تلفن همراه رجیستر شده اند که بیشترین آمار به برند هوآوی و نوکیا و اپل و سامسونگ تعلق داشته است. البته باید در نظر داشت که با پیوستن سامسونگ از ابتدای اردیبهشت ماه ۹۷ به این طرح و رجیستر شدن ۳۲۴ هزار در طول دوماه می توان انتظار داشت که این آمار به مرور شامل تغییرات اساسی شده باشد. تا خرداد ۹۷، همچنین بیشترین تعداد گوشی های قاچاق یا گوشی هایی که بعد از مدت یک ماهه مقرر نسبت به رجیستری اقدام نکرده اند، به ترتیب به سه برند اپل، نوکیا و هوآوی تعلق دارد. در فهرست خاکستری نیز که عمدتاً شامل گوشی های در حال رجیستر شدن در زمان یک ماهه مقرر، است بیشترین تعداد گوشی به برند سامسونگ تعلق دارد که به تاریخ تهیه این گزارش و الحاق تازه این برند به طرح رجیستری مربوط است.

وضعیت برندهای مشمول تا پایان خرداد ۹۷

تاریخ اجرا	شناسه سفید	خاکستری	شناسه سیاه	درصد قاچاق	مجموع
اپل ۱۴ آذر	۳۶۴۱۲۱	۴۵۲۰	۶۴۵۵۶	۲۳	۴۳۳۱۹۷
موتورولا ۸ دی	۳۸۶۴۳	۴۲۸۷	۷۴۷۴	۲۶	۵۰۴۰۴
گوگل ۸ دی	۲۰۰	۱۳۴	۶۸	۴۷	۴۰۲
بلکبری ۸ دی	۱۲۳۵۴	۲۲۴	۱۴۴۰	۱۸	۱۴۰۱۸
ال جی ۲۸ بهمن	۱۰۳۸۵۶	۱۶۹۳۶	۱۸۲۰۰	۲۳	۱۳۸۹۹۲
نوکیا ۱۹ اسفند	۳۱۶۰۸۲	۱۵۴۳۹۱	۷۳۰۱۲	۲۳	۵۴۳۴۸۵
هوآوی ۱۹ اسفند	۴۷۵۵۲۵	۹۴۶۳۹	۶۸۴۰۰	۱۹	۶۳۸۵۶۴
سونی ۲۶ اسفند	۲۱۲۲	۷۸۸۴	۶۴۲۸	۲۳	۱۶۴۳۴
تکنو ۲۶ اسفند	۶۶۷۵۹	۴۸۴	۷۹	۰٫۲	۶۷۳۲۲
شیائومی ۲۶ اسفند	۱۹۲۰۶	۷۳۲۸	۱۸۵۳	۱۰	۲۸۳۸۷
سامسونگ ۳۱ فروردین ۹۷	۱۱۸۰۸۱	۲۰۵۸۷۹	۱۲۷	-	۳۲۴۰۸۷
مجموع	۱۵۱۶۹۴۹	۳۵۷۲۰۶	۲۴۱۶۳۷	-----	۲۲۵۵۲۹۲

رجیستری در رسانه ها

یافته‌های تحلیل محتوای رسانه‌ها در ۶ ماهه اول اجرای طرح نشان می‌دهد که این موضوع، توجه زیادی در میان رسانه‌ها برانگیخته است.

بخش مهمی از حدود ۱۲۰۰ مطلبی که در باره رجیستری در رسانه‌ها منتشر شده حاوی اخبار و اطلاعاتی درباره روند اجرای طرح بوده است. تا پیش از اجرای طرح در آذر ماه ۹۶، تردیدهای زیادی رد باره اجرای موفقیت آمیز آن وجود داشت و رسانه‌ها به تاسی از فضای عمومی و بویژه نگرانی‌های فعالان بازار در این باره نقدهایی را منتشر کردند. اما به تدریج با جدی شدن اجرا و بویژه در ماه‌های پایانی سال و نتایج موفقیت آمیز اجرای این طرح، روند اخبار به سمت مشارکت جویی در تبیین دستاوردها و روش‌های اجرای آن برای افکار عمومی چرخید. در مجموع می‌توان گفت فضای رسانه‌ای با اجرای این طرح همسوی داشته و تبیین راهکارها و روش‌های رجیستر شدن در رسانه‌های الکترونیکی، شبکه‌های اجتماعی، روزنامه‌ها و نشریات عمومی و تخصصی، به مردم کمک کرد تا در کوتاه‌ترین زمان ممکن بتوانند تلفن‌های خریداری شده بعد از آذرماه ۹۶ را رجیستر کنند.

در عین حال حدود ۷ درصد از کل محتوای منتشر شده حاوی انتقاد از اجرای این طرح بوده است که بیشتر آن به تاخیر در زمان اجرای طرح بر می‌گردد. هرچند که کارشناسان معتقدند این تاخیرها توانست به ساماندهی بازار کمک کند و فعالانی که از قبل گوشی‌هایی را وارد کرده بودند در این مهلت‌های چند باره توانستند به فعالیت خود ادامه دهند و در نتیجه شروع کار بر خلاف دوره‌های گذشته با بحران و سردرگمی آغاز نشد، چون این بار همه می‌دانستند که دولت در این زمینه جدی است.

بی‌اعتمادی نسبت به اجرای طرح و برخی مشکلات سامانه در آغاز کار یا ناآشنایی کاربران با روش رجیستر شدن، نیز سبب ساز طرح انتقاداتی بود که به مرور به سمت صفر گرایید. البته هنوز هم کسانی هستند که اجرای این طرح را در گرانی گوشی‌های تلفن همراه موثر می‌دانند.

جلوگیری از پدیده قاچاق و موفقیت آمیز بودن این پروژه در عین هماهنگی مورد نیاز میان بخش‌های مختلف، مهمترین مزیت اجرای این طرح از نگاه رسانه‌ها بوده است که بازتاب شایسته‌ای داشت و آنها به تفصیل در این باره بویژه در اسفند ماه به تولید محتوا پرداخته‌اند.

همچنین با اوج گیری التهاب‌های بازار موبایل و تاثیر افزایش انفجاری قیمت ارز بر این بازار، یکبار دیگر برخی کوشیدند تا ادعا کنند که در شرایط کنونی، رجیستر کردن تلفن‌های همراه به صلاح نبود و بهتر بود به جای واردات رسمی که در این شرایط دشوار به نظر می‌رسد کماکان دلالت بازار می‌توانستند، با قیمت کمتری این گوشی‌ها را به دست مردم برسانند.

این استدلال هیچگاه در فضای رسمی پذیرفته نشد و در میان گروه‌های مختلف شامل مردم و رسانه‌ها و صاحب نظران بازتابی نیافت. در عوض با اوج گیری مساله تخصیص ارز به برخی شرکت‌های واردکننده موبایل و حاشیه‌های زیاد آن، یکبار دیگر فواید رجیستری خود را نشان داد و وزارت ارتباطات این امکان را برای همه فراهم کرد که بتوانند در سامانه همتا، همان سامانه‌ای که مردم در آن گوشی‌های خود را رجیستر می‌کردند، نام واردکننده گوشی و برخورداری واردکننده از ارز دولتی را چک کنند و به این ترتیب تا حدی راه بر سودجویانی که همواره در شرایط بحرانی می‌خواهند منافع خود را به هر بهایی، حداکثر کنند، بسته شد. دست کم خریداران یا مشتریان می‌توانند در مواجهه با فروشندگان، آنها را به سازمان‌های مربوطه نظیر سازمان تعزیرات معرفی کنند. به این ترتیب، انتظار می‌رود تا رجیستری به عنوان یک سیستم پویا و فعال، کماکان مورد توجه رسانه‌ها و افکار عمومی باقی بماند.

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی